

## DEUTERONOMISMEN (Den religiøse historie)

er en religiøs-ideologisk retning, der har fået navn efter 5. Mosebog, der på latin hedder Deuteronomium, hvilket betyder "den anden lov" eller "loven for anden gang".

Det deuteronomistiske historieværk omfatter følgende bibelske bøger:

5. Mosebog, Josva-bogen, Dommerbogen, 1. og 2. Samuelsbog, 1. og 2. Kongebog.

Det er de skrifter, i hvilke den deuteronomistiske ideologi kommer til udtryk.

Tid og sted:

1) Juda (Sydriget) i årene efter Israels fald (Nordriget), dvs. efter 722.

Juda var 722-630 et assyrisk vasalrige.

2) Under og efter det babyloniske eksil: 587-538.

### Deuteronomismens historiske skema (ideologi / historiesyn / religiøst budskab)

1) Renheden i ørkentiden, da Jahve selv førte folket.

Påvisning af Jahves omsorg for folket fra fædrene tid. (Trøst)

Jahve er Israels (eneste) Gud.

Gud vil kun dyrkes på et kultsted: Jerusalem. (Josias' reform i 623 f.Kr.)

Forholdet mellem Gud og folket er sat i *pagten*,  
hvorfor skyld og straf er et gennemgående tema.

2) Indvandringen med det efterfølgende *frafald* fra Jahve.

Én lang række af frafald med enkelte lyspunkter som Josva, Samuel, David og Josias,  
men alligevel måtte det føre til folkets undergang.

3) *Straffen* i form af eksilet, der igen betyder renselse  
og muligheden for en *ny begyndelse*.

"Historien som budskabet om fortiden og det rette gudsforhold blev den redningsplanke, som man klamrede sig til, fordi ens egen identitet var truet." <sup>1</sup>

Det deuteronomistiske historieskema kunne anvendes igen under og efter eksilet, fordi man netop her behøvede en forklaring på, hvorfor det kunne gå så gruelig galt. Der er tale om en målrettet udgave af Israels historie med det sigte at trøste, formane og opmuntre Israel i en tid, hvor det ser håbløst ud. "Deuteronomisterne havde forudsagt, at staten ville gå til grunde, og deres profeti gik i opfyldelse; men det var bevægelsens vigtigste indsats, at den samtidigt skabte den ideologi, der skulle danne baggrundens for bevarelsen af en judæisk-israelitisk (jødisk) identitet gennem eksiltiden." <sup>2</sup>

Da perserne under kong Kyros indtog Babylon (og dermed også Juda) i 539, fik man mulighed for at vende hjem og begynde på ny.

## Deuteronomismens menneskesyn

- 1) Folkets og det enkelte menneskes skæbne ligger i Guds hånd.
- 2) Gud har udvalgt et særligt folk som sit ejendomsfolk. Folket er *det udvalgte folk*.
- 3) Folket - siden hen den enkelte - kan frit vælge, om det vil være lydigt eller ulydigt.

Man kan sige, at deuteronomismen er jødedommens begyndelse. Man finder her de for jødedommen karakteristiske træk: betoningen af lovens betydning, synagogeinstitutionen og den etniske afsondrethed. Gennem deres karakteristiske religiøse udtryksmåde og historiefilosofi samler deuteronomisterne Israels religiøse erfaringer i et system, der rummer både dogmatik, etik og historietydning.

### Kulten

Kong Josias gennemførte i 623 f.Kr. en såkaldt kultcentralisationsreform. Al gudsdyrkelse skulle nu finde sted i templet i Jerusalem, og al gudsdyrkelse andre steder ude i landet, i andre templer eller på offerhøje, blev fordømt. "I praksis betød det, at statsreligionen koncentreredes om kongen i Jerusalem, den ny David, og derigennem tjente reformen til at styrke kongens *image* som en hjælp til gennemførelsen af hans politiske program."<sup>3</sup>

Dette beskrives i bibelen ( 2 Kong 22-23) med en fortælling om fundet af en gammel lovbog i templet. Denne bog beskriver, hvordan Gud er vred, fordi man ikke adlød hans bud. Guds budskab er, at folket har svigtet ham ved at tilbede andre guder. Josias og hans mænd udrydder al ikke-legitim gudsdyrkelse med magt: helligdommene ødelægges og gudebillederne knuses eller brændes.

Man kan læse mere om deuteronomismen i Gads Bibelleksikon.

*2. reviderede udgave  
oktober 2006  
Irene Larsen*

---

<sup>1</sup> Niels Peter Lemche: Det gamle Israel. 2. udg. Anis 1986. s.144

<sup>2</sup> Ibid., s.147

<sup>3</sup> Ibid., s.145